

2.10.2023

ÁLLÁSFOGLALÁSI INDÍTVÁNY

benyújtva a Tanács és a Bizottság nyilatkozatait követően

az eljárási szabályzat 132. cikkének (2) bekezdése alapján

az Azerbajdzsán támadását követően Hegyi-Karabahban kialakult helyzetről és az Örményországot érő folyamatos fenyegetésekről
(2023/2879(RSP))

Željana Zovko, Andrey Kovatchev, Michael Gahler, Rasa Juknevičienė, David McAllister, Paulo Rangel, Andrius Kubilius, Isabel Wiseler-Lima, François-Xavier Bellamy, Vladimír Bilčík, Loucas Furlas, Anja Haga, Andrzej Halicki, Sandra Kalniete, David Lega, Miriam Lexmann, Sven Simon, Michaela Šojdrová, Tom Vandenkendelaere, Tomáš Zdechovský
az PPE képviselőcsoport nevében

Az Európai Parlament állásfoglalása az Azerbajdzsán támadását követően Hegyi-Karabahban kialakult helyzetről és az Örményországot érő folyamatos fenyegetésekről (2023/2879(RSP))

Az Európai Parlament,

- tekintettel az Örményországról és Azerbajdzsánról szóló korábbi állásfoglalásaira, különösen a hegyi-karabahi blokád humanitárius következményeiről szóló, 2023. január 19-i¹, az EU és Örményország közötti kapcsolatokról szóló, 2023. március 15-i², valamint az EU és Azerbajdzsán közötti kapcsolatokról szóló, 2023. március 15-i³ állásfoglalására,
 - tekintettel Külügyi Bizottsága elnökének, a Dél-Kaukázussal fenntartott kapcsolatokért felelős küldöttsége elnökének, valamint az Örményországgal és Azerbajdzsánnal foglalkozó állandó előadónak az Azerbajdzsán által Hegyi-Karabah ellen elkövetett támadásról szóló, 2023. szeptember 19-i közös nyilatkozatára,
 - tekintettel az Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ) szóvivőjének a hegyi-karabahi tömeges lakóhelyelhagyásról szóló, 2023. szeptember 29-i nyilatkozatára,
 - tekintettel az EU főképviselőjének a hegyi-karabahi fejleményekről szóló, 2023. szeptember 21-i nyilatkozatára,
 - tekintettel az EU főképviselőjének Azerbajdzsánról szóló, 2023. július 26-i nyilatkozatára: a helyszínen kialakult humanitárius helyzet,
 - tekintettel eljárási szabályzata 132. cikkének (2) bekezdésére,
- A. mivel 2023. szeptember 19-én Azerbajdzsán „terrorizmusellenes műveletnek” minősített, provokáció nélküli és indokolatlan katonai agressziót indított a hegyi-karabahi önvédelmi erők ellen, amelyeket gyorsan legyőzött; mivel 2023. szeptember 20-án Hegyi-Karabah de facto hatóságai és Azerbajdzsán már tűzszüneti megállapodást írtak alá; mivel e katonai támadás révén Azerbajdzsán ellenőrzést szerzett Hegyi-Karabah azon fennmaradó részeinek túlnyomó többsége felett is, amelyek a 2020-as 44 napos háború során még nem kerültek ellenőrzése alá;
- B. mivel jelentések szerint Azerbajdzsán Hegyi-Karabah elleni katonai művelete során több mint 350 örmény civil veszítette életét és 400 megsebesült; mivel a beszámolók szerint több személy eltűnt, ami emberiség elleni bűncselekménynek minősül;
- C. mivel az Azerbajdzsánnal kötött tűzszüneti megállapodásban Hegyi-Karabah de facto hatóságai megállapodtak abban, hogy lebontják polgári intézményeiket, lefegyverzik az önvédelmi erőket, átadják minden fegyvert, és kivonulnak minden harci pozícióból és katonai állásból; mivel Örményország nem volt részes fele a tűzszüneti megállapodásról

¹ HL C 214., 2023.6.16., 104. o.

² Elfogadott szövegek, P9_TA(2023)0081.

³ Elfogadott szövegek, P9_TA(2023)0082.

szóló tárgyalásoknak;

- D. mivel 2023. szeptember 28-án Szamvel Sahramanján, Hegyi-Karabah de facto elnöke rendeletet írt alá, amely 2024. január 1-jétől megszünteti a köztársaság valamennyi szervezetét és intézményét; mivel 2024. január 1-jétől az el nem ismert Hegyi-Karabah Köztársaság megszűnik;
- E. mivel az azerbajdzsáni kormány kijelentette, hogy garantálni fogja a polgári lakosság jogait, beleértve az oktatási, kulturális, vallási jogokat, valamint a helyhatósági választásokhoz való jogot;
- F. mivel Hegyi-Karabah 120 000 fős örmény nemzetiségű lakosságának elvándorlása a harcok kezdetekor azonnal megkezdődött; mivel a jelentések szerint már több mint 100 000 örmény érkezett Örményországba; mivel Hegyi-Karabahból hamarosan elüldözik örmény lakosságát, akik évszázadok óta élnek ott; mivel Azerbajdzsánnak a helyi lakosság jogainak tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettségvállalásai nem tekinthetők hitelesnek;
- G. mivel az EU 5 millió eurót biztosított a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának humanitárius segítségnyújtásra; mivel ez az összeg segítséget nyújt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Hegyi-Karabahból Örményországba menekült személyeknek, valamint a Hegyi-Karabahban kiszolgáltatott helyzetben lévő embereknek; mivel az EU 25,8 millió EUR összegű humanitárius segítyt nyújtott a 2020 végi 44 napos háború vége óta; mivel az örmény kormány segítséget kért az EU-tól a Hegyi-Karabahból érkező menekültek beáramlásának kezeléséhez;
- H. mivel 2022. december 12-étől az azerbajdzsáni „ökológiai aktivisták” lezárták a laçini folyosót, amely az Örményországból Hegyi-Karabahba vezető egyetlen út; mivel a blokád alatt az exklávé megfosztották az alapvető szolgáltatásoktól és áruktól, például az élelmiszerektől és a gyógyszerektől, és gyakran az áramszolgáltatást is megszüntették; mivel a mintegy 120 000 örmény nemzetiségű lakos élete elviselhetetlenné vált, ami humanitárius válsághoz vezetett; mivel 2023. április 23-án Azerbajdzsán jogellenes ellenőrző pontot hozott létre a laçini folyosón, tovább szigorítva az út feletti ellenőrzését;
- I. mivel a 44 napos háborút lezáró, 2020. november 9-i háromoldalú nyilatkozat alapján a laçini folyosónak az orosz békefenntartó erők ellenőrzése alatt kellett volna maradnia, míg Azerbajdzsánnak garantálnia kellett volna a laçini folyosó mentén mindkét irányban a személyek, járművek és áruk mozgásának biztonságát; mivel az orosz békefenntartó erők passzív szerepet játszottak a laçini folyosó blokádjában, és nem tettek erőfeszítéseket küldetésük megfelelő végrehajtása érdekében; mivel a laçini folyosó blokádjával Azerbajdzsán megsértette a háromoldalú nyilatkozatot;
- J. mivel a hegyi-karabahi konfliktus a Szovjetunió hanyatlása idején, 1988-ban kezdődött; mivel az első karabahi háború 1994-ben ért véget, amelyet követően az egész régió és hét szomszédos terület felett Örményország vette át az ellenőrzést; mivel 1992-ben Hegyi-Karabah kiáltotta a függetlenséget, amelyet a világ egyetlen országa sem ismert el;
- K. mivel a volt Hegyi-Karabah Autonóm Terület Azerbajdzsán nemzetközileg elismert

része, ahol túlnyomórészt örmény nemzetiségű lakosság él; mivel 2023. május 22-én Nikol Pasingján, Örményország miniszterelnöke kijelentette, hogy országa kész elismerni Azerbajdzsán területi integritását, beleértve Hegyi-Karabahot is, a régió örmény lakossága számára nyújtott biztonsági garanciákért cserébe, a két ország közötti békefolyamat részeként;

- L. mivel Charles Michel, az Európai Tanács elnöke hozta létre az Örményország és Azerbajdzsán közötti béketárgyalások három ágának egyikét, és házigazdája a két vezetővel 2023. október 5-én Granadában, az Európai Politikai Közösség ülése alkalmával tartandó következő magas szintű találkozóknak;
- M. mivel a Nyugat-Azerbajdzsánt a Nahicseván Autonóm Köztársasággal összekötő kommunikációs és közúti összeköttetések blokkolása a háromoldalú nyilatkozatban is említett lezáratlan kérdés; mivel a régió belüli összes gazdasági és közlekedési összeköttetés blokkjának Örményország általi feloldása garantálná az Azerbajdzsán és a Nahicseván Autonóm Köztársaság közötti közlekedési összeköttetések biztonságát, és lehetővé tenné a személyek, járművek és áruk akadálytalan mozgását mindkét irányban; mivel Azerbajdzsán azt kéri, hogy a folyosó területen kívüli jellegű legyen, ami az örmény oldal számára elfogadhatatlan; mivel ez a közúti összeköttetés, a zangezuri folyosó Örményország és Irán határán helyezkedik el;
- 1. elítéli Azerbajdzsán Hegyi-Karabah ellen indított, előre eltervezett és indokolatlan katonai támadását; kiemeli, hogy ez a támadás ráadásul szükségtelen is volt, mivel Azerbajdzsán – miután a 2020-as 44 napos háborút követően megszilárdította pozícióját – egyértelműen azon az úton haladt, hogy diplomáciai tárgyalások révén visszaállítsa Hegyi-Karabah feletti ellenőrzését; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az azerbajdzsáni offenzíva súlyosan aláássa az Örményországgal az EU közvetítésével zajló békefolyamatot;
- 2. emlékeztet arra, hogy a támadásra a Hegyi-Karabahban kialakult súlyos humanitárius válsággal összefüggésben került sor, miután Azerbajdzsán az elmúlt kilenc hónapban blokádnak alá helyezte a laçini folyosót, megsértve Bakunak a 2020. november 9-i tűzszüneti nyilatkozat szerinti kötelezettségvállalásait és a Nemzetközi Bíróság jogilag kötelező erejű végzéseit;
- 3. szolidaritását fejezi ki Hegyi-Karabah örmény lakosságával; felhívja az uniós intézményeket és a tagállamokat, hogy haladéktalanul adjanak meg minden szükséges segítséget Örményországnak a Hegyi-Karabahból érkező menekültek beáramlásának és az ebből eredő humanitárius válságnak, valamint Örményországba való visszailleszkedésüknek a kezeléséhez; elismerését fejezi ki az örmény hatóságoknak az arra irányuló erőfeszítéseikért, hogy segítséget és menedéket nyújtsanak a Hegyi-Karabahból érkező egyre több menekültnek;
- 4. ismételten aggodalmát fejezi ki az azerbajdzsáni katonai offenzíva következményei miatt Hegyi-Karabah polgári lakosságára nézve, amely most kénytelen elhagyni a régiót;
- 5. felszólít egy független nemzetközi vizsgálat lefolytatására az azerbajdzsáni hatóságok által 2023. szeptember 19-én Hegyi-Karabahban az örmény nemzetiségű lakosság ellen elkövetett állítólagos háborús bűncselekmények ügyében annak érdekében, hogy

bíróság elé állítsák a felelősöket, és szankciókkal sújtsák őket;

6. elítéli az orosz „békefenntartók” tétlenségét és összességében azt a szerepet, amelyet Oroszország játszott, amely évtizedek óta táplálta a konfliktust, és azt saját politikai céljaira használta fel;
7. felszólítja Azerbajdzsán kormányát, hogy haladéktalanul és feltétel nélkül bocsássa szabadon és szállítsa haza Hegyi-Karabah valamennyi volt tisztviselőjét, köztük Hegyi-Karabah volt államminiszterét, Ruben Vardanjánt, az elnök tanácsadóját, Davit Babajánt és a 2023. szeptember 20. előtt és után jogellenesen letartóztatott összes többi személyt;
8. üdvözli, hogy az ENSZ égisze alatt nemzetközi jelenlét jött létre Hegyi-Karabahban a helyzet helyszíni nyomon követése és az ott maradó helyi lakosság támogatása érdekében; felhívja az EKSZ-t, hogy jelentősen növelje meg az Európai Unió örményországi misszióján belül tevékenykedő megfigyelők számát, és helyezze el őket a törökországi határ mentén, valamint hogy követelje meg jelenlétüket az örmény határ azerbajdzsáni oldalán és Hegyi-Karabahban;
9. emlékeztet arra, hogy Azerbajdzsán teljes mértékben felelős az örmény nemzetiségű közösség minden olyan tagja jogainak és biztonságának tiszteletben tartásáért, akik úgy döntenek, hogy Hegyi-Karabahban maradnak; követeli kulturális, történelmi és vallási örökségük védelmét az UNESCO normáival és Azerbajdzsán nemzetközi kötelezettségvállalásaival összhangban; ragaszkodik ahhoz, hogy Azerbajdzsán tegye lehetővé az UNESCO Hegyi-Karabahi misszióját, és biztosítsa számára az örökségi helyszínekhez való szükséges hozzáférést a jelenlegi állapotuk nyilvántartásba vétele és leltár elkészítése érdekében; követeli, hogy védjék meg az örmény közösség azon tagjainak tulajdonát, akik a távozás mellett döntöttek, és hogy Örményországgal közösen dolgozzanak ki megoldást a Hegyi-Karabahban hátrahagyott ingatlanokért fizetendő kártérítés biztosítására; követeli, hogy Azerbajdzsán tegyen meg mindent annak érdekében, hogy Hegyi-Karabah örmény nemzetiségű lakossága megfélemlítés nélkül és nemzetközi felügyelet mellett biztonságosan visszatérhessen lakóhelyére;
10. óva inti Azerbajdzsánt az örmény állammal szembeni esetleges olyan katonai kalandorpolitikától, mint amilyenre például 2022 szeptemberében került sor, azzal a céllal, hogy erőszakkal átvegye az ellenőrzést Örményország déli része vagy Szjunik tartomány bármely más része felett; mivel minden ilyen fellépés az Azerbajdzsánnal fennálló uniós kapcsolatok újraértékelésének alapját képezné a következők révén: az Azerbajdzsánnal kötendő megállapodásról folytatott tárgyalások felfüggesztése, az azerbajdzsáni olajra és gázra vonatkozó árplafon érvényesítése, az energia területére vonatkozó stratégiai partnerségről szóló egyetértési megállapodás felfüggesztése, Azerbajdzsán keleti partnerségben való részvételének felfüggesztése, az EU globális emberi jogi szankciórendszerével összhangban személyre szóló, célzott szankciók kivetése az azerbajdzsáni hatóságok mindazon tisztviselőivel szemben, akik meghozták és végrehajtották ezeket a határozatokat, lobbitevékenység folytatása Azerbajdzsán nemzetközi szervezetekből és sportszövetségekből való felfüggesztéséért, valamint az azerbajdzsáni résztvevők eltiltása a nemzetközi kulturális és sporteseményektől; felszólítja Törökországot, hogy korlátozza szövetségesét, Azerbajdzsánt abban, hogy ilyen felelőtlen lépéseket tegyen;

11. támogatja az Örményország és Azerbajdzsán között folyó béketárgyalásokat, amelyek kezdettől fogva ingatagok voltak, de a Hegyi-Karabah elleni közelmúltbeli katonai művelet most komolyan megnehezíti őket; emlékeztet arra, hogy a két ország közötti kapcsolatokat súlyosan rontotta az Oroszország beavatkozása által táplált és amiatt elhúzódó, több mint harmincéves konfliktus; úgy véli, hogy amint a Hegyi-Karabahban élő örmények jogai és biztonsága, valamint a már elmenekültek visszatérési joga nemzetközi szinten biztosított lesz, már nem ez a kérdés lesz a középpontban, és mindkét ország képes lesz jószomszédi kapcsolatokat kialakítani, a megbékélés hosszú útjára lépni, és nem fognak engedni a külső beavatkozásoknak; kiemeli, hogy a szomszédság stabilitásának előfeltétele a méltóságteljes és tartós regionális béke, amely mindkét ország számára fenntartja a szuverenitást, a függetlenséget és a területi integritást;
12. felhívja az EU-t, hogy határozottan támogassa Örményország demokratikusan megválasztott hatóságait és azon törekvésüket, hogy fejlesszék a rezilienciát, a biztonságot és a demokratikus reformokat, valamint azon szándékukat, hogy csökkentsék az Oroszországi Föderáció biztonsági garanciáitól való függőségüket; úgy véli, hogy az EU-nak meg kell ragadnia a potenciális geopolitikai vákuum adta lehetőséget, és ambiciózus együttműködési tervet kell nyújtania Örményországnak a jelenlegi átfogó és megerősített partnerségi megállapodás korszerűsítése révén, ami erősebben bekapcsolja Örményországot a nyugati demokráciák közösségébe, és segíti az országot a szomszédokkal, különösen Törökországgal fennálló kapcsolatainak kibontakoztatásában;
13. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást az Európai Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, a Tanácsnak, a Bizottságnak, Örményország kormányának és elnökének, Azerbajdzsán kormányának és elnökének, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet főtitkárának, az Európa Tanács főtitkárának, az UNESCO főigazgatójának és az ENSZ főtitkárának.